

↑ **SÕNAAPS** aasta tehasemaja auhinnatordil pani mõtisklema, kas tehasemaja on nagu robot või tehisintellekt, mis jääb n-ö päris majale millegagi alla. FOTO: MEELI KÜTTIM

seks reegleid. Näiteks, kui maja transportiva auto pikkus on x meetrit ja kõrgus y meetrit, siis arvestasime nii, et meie elemendid nendes raamidesse sobiksid.

Inspiratsioon väikelaeva interjööri. Aasta tehasemaja tiitli pälvinud Lääne-Norra suvemajade projekt on ligi viis aastat töös olnud. Meie poole pöördus Norra kinnisvaraarendaja, kes soovis pakkuda Norra suvitajatele haagissuvilate asemel püsivamaid puhkemaju. Kui idee väljatöötamisega alustasime, ei olnud garantiid, et majad ka ühel päeval päriselt valmis ehitatakse.

Innukalt töötama inspireeris meid Lõuna-Norra rannikule omane dramaatiline maastik ja suvemajade lõplik eesmärk – pakkuda alternatiivset lahendust amortiseerunud karavanelamutele. Kontseptsoonist lähtuvalt uurisime karavanelamute suurepärasest kompaktsust ning keskendusime majatüüpide ja sealse detailide väljatöötamisele. Kuna kogu disain pidi olema vägagi kompaktne, siis töötasime välja koos majatüüpidega ka vastavad nutikad mööblilahendused. Konkreetse tulevase majaelaniku puudumine andis asjale pigem lõbusa too-

Ekspordimaja lõpptarbija kokkupuude autoriga on haruldane ning sõltub paljuski arendaja, tehase ja arhitekti koostööst.

ni – elaniku rollis kujutasime endid ise ette.

Seerias on kolm eri suurusega kompaktsust suvemaja, mis oleksid vastuvõetavad ka trenditeadlikumale kliendile. Et vältida üksluisust ning anda kliendile valikuvõimalusi, olid valikus erinevad variandid nii sise- kui ka välisviimistluses, lisaks nutikad integreeritud mööblilahendused, mille väljatöötamisel saime inspiratsiooni näiteks väikelaevade interjööridest.

Maastik suunab valikuid. Projekti arenedes ja nüüd tiitliga pärjatud suvemajade grupi puhul näeme, et algsest kolmest valikus olnud majast on saanud viis maja ning realiseeritud nendest kõige suuremad variandid, mis on välislahendustelt identsed. Lisaks on loodud tuulekoja/kuuri moodul, mis antud juhul oli võimalik

maksimaalse lubatud ehitusaluse pinna tõttu.

Konkreetses arenduse puhul olid kõik majad müügiks koos krundiga – ilmselt seetõttu oli majanduslikult mõttekam soetada valikus olevates majades suurim. Kuna antud juhul oli võimalik sissepääsu mooduli lisamine, tänu millele suurenes panipaikade pind, ning kuna siseplaneering oli iga maja puhul muutuv, jäid ära ka integreeritud mööblilahendused.

Projekti majade eripära on kindlasti nende kujunemislugu ja asukoht. Norra rannik on eriline ja teatava põhjamaise kargusega. Graniitkaljud inspireerisid meid puidusordi ja selle töötluse valikul. Sellesse keskkonda sobitub just naturaalne lehise laud, mida algsest valikus polnud, kuid laagerdub nüüd igal majal oma moodi, luues erinevaid varjundeid. Lisaks mängib kaasa maastik, mis takistab ranget planeeringut ja monofoonust.

Arhitekti töö seeria väljatöötamisega ei lõppe. Et projekti kulgu kontrollida, sidusime end projektiga läbi litsentsilepingu. Kuna tegemist rohkem kui ühekordse projektiga, pidime kaaluma erinevaid äri-

mudeleid ning ennast ka autorioigustega kurssi viima. Projekti iseloom eeldas edaspidiseid muudatusi, ning seetõttu sobis mõlemale osapoolle litsentsileping.

Mingist hetkest on igal majal ikkagi ka elanik, kes sageli tellimisprotsessis saab ka erisoove esitada. Lõpuks tegeleme ikkagi iga maja ja selle elanikuga eraldi. Aga ekspordimaja lõpptarbija kokkupuude autoriga on siiski haruldane ning sõltub paljuski arendaja, tehase ja arhitekti koostööst.

Tuleb tunnistada, et mõned olulised detailid on jäänud arenduse esimeste hoone- te puhul autoriga kooskõlastamata – näiteks ümaraken välis- uksel, mis võib olla küll elaniku enda erisoov, kuid muudab tervikpilti.

Algselt eeldamata on kõikidel majadel vastavalt lõpptarbija soovidele muudetud siseplaneeringut (kööginurga, sanitaarruumi ning magamistubade suurused) ning olenevalt hoone asukohast ka tuulekoja/kuuri paiknemist.

Tehasemaja puhul oluline modifitseeritavus. Kui rääkida arhitekti töö erinevustest tellimusmaja ja tehasemaja projekteerimisel, siis esimese puhul on lõpptulemuse modifitseerimine pigem teisejärguline. Tehasemaja ehk tüüpprojekti puhul ongi oluline lõpplahenduse modifitseeritavus, seda muidugi teatud piirides.

Oluline on teada sihtgruppi, kellele toode on mõeldud, ning vastavalt sellele ka lahendused välja töötada. Võib öelda, et konkreetse lõpptarbija ja temaga kontakti puudumine on projekti algfaaside vahelejätmise – elanikule on valikud juba ette antud ning jääb ära ka arhitektitöös ettetulev tõestamine ja põhjendamine.

Tüüpprojekti puhul ole- neb muudatuste võimalikkus ja valik ka sellest, kui jäik või paindlik on arendaja. Samuti pole selle projekti puhul pidanud tegelema sekunditki bürokraatiaga.